

سون ههدين

در

خراسان

۱۲۶۹ خورشیدی

برگردان:
دارا صفری

نوشته:
سون ههدين

مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هر دم
جرس فریاد می‌دارد که بر بندید محمل‌ها
به می سجاده رنگین کن گرت پیر مغان گوید
که سالک بی‌خبر نبود ز راه و رسم منزل‌ها
حافظ شیرازی

مقدمه

برای اولین بار در سال ۱۳۶۹ خورشیدی برابر ۱۹۹۰ میلادی به توصیه یکی از همکاران خود با "سون همدین" و سفرنامه هایش آشنا شدم. در آن هنگام کتاب "پرسیا، میان‌رودان و قفقاز" او را که شرح سفر اول او به ایران و منطقه در سال ۱۲۶۵ خورشیدی است، از کتابخانه تهیه کرده و به خواندن آن پرداختم اما نثر قرن ۱۹ کتاب و عدم آشنائی من به زبان سوئدی قدیم مانع از ادامه مطالعه شده و بعد از خواندن چند صفحه آن را به کناری نهادم.

کتابی که در دست دارید با نام "خراسان و ترکستان" شرح دومین سفر سون همدین به ایران و اولین سفر وی به آسیای مرکزی است که در پائیز سال ۱۸۹۰ میلادی برابر ۱۲۶۹ خورشیدی انجام گرفته است. هیئت اعزامی پادشاه سوئد و نروژ به دربار ناصرالدین شاه، که نگارنده به عنوان مترجم در آن انجام وظیفه می‌کرد، دو هفته در تهران میهمان شاه بوده و در عمارت سپهسالار اقامت داشتند. علت سفر هیئت در ظاهر تقدیم مدال سرافیمر، پر افتخارترین مدال دربار سوئد و نروژ برای یک شخص خارجی، به شاه ایران بود. پس از مراجعت هیئت از تهران، نگارنده از آنها جدا شده و سفر خود به قلب آسیا را آغاز می‌کند. این کتاب شرح ماجراهای قسمت اول این سفر تا مرز شرقی ایران می‌باشد.

کاملاً واضح است که نویسنده برای نگارش این کتاب، زحمت فراوانی متحمل شده است. مخصوصاً گردآوری نوشته‌های فصول تاریخی کتاب که با توجه به چرخش محدود اطلاعات در اواخر قرن ۱۹ میلادی، مستلزم همت و کوشش فراوانی بوده است. اما گاهی این جوان قدم فراتر نهاده و نکات مذهبی و تاریخی را بیش از دانسته‌های خود موشکافی می‌کند و به ناچار، نتیجه کار وی با واقعیت و حقیقت همخوانی نمی‌یابد. مثلاً جشنی که در فصل ۴ در استرآباد شرح داده است احتمالاً به خاطر سالروز تاجگذاری ناصرالدین شاه بود نه تولد وی. یا در فصل هفتم در مورد نام امامان مرتکب اشتباهاتی شده است. در این موارد که تعداد آنها کم نیست، با اعتقاد به اصل امانتداری در کار ترجمه، نوشته‌ها به همان صورت برگردان شده است.

در اینجا جای دارد که به خاطر مطالب بخش‌هایی از کتاب از هم میهنان گرامی بخصوص از اقوام غیرفارس و اقلیت‌های مذهبی که احیاناً مورد هجو قرار گرفته‌اند به نوبه خود درخواست چشمپوشی نمایم.

در کار زیرنویس‌ها از انسیکلوپدی ایرانیکا، ویکی‌پدیا، وبستر و چند مأخذ دیگر استفاده شده است. در مورد تاریخ‌ها نهایت تلاش شده تا برای خواننده قابل استفاده باشد اما چون کار تبدیل سنوات قمری به خورشیدی و میلادی از صحت چندانی برخوردار نیست به همان گونه با تاریخ قمری آورده شده است.

امید است این کار که خالی از نقص نیست مورد قبول خواننده گرامی قرار گیرد.

استکهلم بهار ۱۳۸۷ خورشیدی
دارا صفری